

Leerlijn professioneel samenwerken

Een schepje *er bovenop*

Feedback geven, afspraken nakomen, contacten onderhouden, verantwoordelijkheid nemen: samenwerken is te leren. Goed nieuws voor de onderwijsinstelling: leren samenwerken is te organiseren.

Marije Schepers, Doetje de Jong, Sjoerd Willemsen en Pleun Hak zijn derdejaars studenten Tuin- en Landschapsinrichting aan Hogeschool Van Hall Larenstein (VHL). Ze werken aan een project in samenwerking met AOC Oost, locatie Almelo. Docenten en management in Almelo willen een voorterrein waarin het onderwijs dat de school biedt, zichtbaar is. Ze hebben de hogeschool ingeschakeld om daarbij te helpen.

Dit is voor de vier studenten niet de eerste keer dat ze met een opdrachtgever werken, wel dat ze ook

met meerdere stakeholders werken. Zo zijn er behalve de locatiedirecteur en het management ook de docenten, het onderwijsondersteunend personeel en de leerlingen en bovendien buurtbewoners en gemeente waar ze mee te maken hebben. Dat maakt de opdracht extra gecompliceerd, maar ook extra leerzaam. De eerste leerervaring was het afbakenen van de opdracht. Sjoerd: “De opdrachtgever formuleerde in het eerste gesprek al direct heel veel ideeën. Wij dachten: Dat wordt een mooie opdracht, maar al snel kwamen we erachter dat het

Tijdens de inspiratiesessie in Almelo, maakten leerlingen mindmaps en posters. “Wat werkte het beste?” wil begeleider Hans Jacobse (l) weten

Frans van den Goorbergh: “Samenwerkend leren bevordert het leren en bereidt je voor op de multidisciplinaire omgeving van de beroepspraktijk”

hij in 2013 afrondde (zie VGO 3, 2014), onderzocht hij wat het effect is van samenwerkingsprojecten op het leren van studenten. Hij ontdekte dat samenwerkend leren het leren bevordert. Studenten praten met elkaar over de leerstof, ze dagen elkaar uit om moeilijke begrippen uit te leggen en zijn gedwongen om hun gedachten onder woorden brengen. “Bovendien is samenwerken in multidisciplinaire teams in het vakgebied van de landschapsinrichter heel belangrijk.” Voor Van den Goorbergh de aanleiding om de leerlijn Professioneel samenwerken vorm te geven. In die leerlijn leren studenten in het eerste jaar om samen te werken met elkaar, in het tweede leerjaar leren ze samenwerken met een echte opdrachtgever en in het derde en vierde jaar met een opdrachtgever en meerdere stakeholders.

Fouten mogen maken

Belangrijk element in de leerlijn is dus de opbouw in complexiteit van de opdrachten. Van den Goorbergh: “De module en de studentactiviteiten bepalen wat de leerlingen leren. Ik werk vanuit het concept van de krachtige leeromgeving. Dat betekent dat voor mij het uitnodigen en uitdagen tot onderwijsactiviteiten belangrijker is dan het toetsen.” In die onderwijsactiviteit krijgt de student de mogelijkheid om te oefenen in samenwerking, taak aan de school is om de opdracht zo te formuleren dat samenwerking noodzakelijk is om tot een goed resultaat te komen. Nog een voorwaarde voor succes is dat de opdrachtgever de studenten echt nodig heeft en bereikbaar is. Bovendien moet de opdrachtgever aan de studenten ruimte geven om fouten te mogen maken.

Peer-assessments

Behalve de opbouw in complexiteit van de samenwerking heeft Van den Goorbergh een aantal instrumenten ontwikkeld om het leren samenwerken te bevorderen. Zo werkt de vakgroep met teamrollen van Belbin (zie links en downloads). Dit zijn professionele rollen waarin de studenten leren welke vaardigheden en verantwoordelijkheden die met zich meebrengen. Bij aanvang van een project stellen de studenten een samenwerkingscontract op. Hierin formuleren ze wat hun gezamenlijke ambitie is ten aanzien van het eindresultaat en hoe ze willen samenwerken.

wensenpakket te optimistisch was.” De studenten ontdekten dat zij het heft in handen moesten nemen en bepalen wat haalbaar zou zijn. Sjoerd: “Wij bepalen wat we kunnen doen, wij zijn nu de baas.”

Professionaliser

Ook Pleun leert door de veelheid aan stakeholders dat hijzelf en zijn groepsgenoten professioneel moeten blijven, “professioneler dan de anderen”. Hij onderhoudt namens de groep de contacten met het aoc. De groep organiseerde een inspiratiesessie met leerlingen om ideeën te krijgen voor invulling van het terrein. Ze bereidden alles goed voor en stuurden drie weken voor de afgesproken sessie een plan van aanpak op en vroegen daarbij om bevestiging. Die kregen ze pas drie dagen van tevoren. Pleun: “Dan leer je wel dat je er echt bovenop moet zitten, je wordt je dan goed bewust dat jij de contactpersoon bent en wat voor verantwoordelijkheden dat met zich meebrengt.” Marije: “Je leert ook dat niet alles gaat zoals jij het in eerste instantie had gedacht.”

Doorlopende leerlijn

Frans van den Goorbergh, coördinator management buitenruimte bij Hogeschool VHL, is verantwoordelijk voor de leerlijn professioneel samenwerken waar de studenten nu middenin zitten. Tijdens zijn master leren & innoveren die

*Frans van den Goorbergh:
“Samenwerkend leren bevordert het leren”*

Bijvoorbeeld op een strakke manier met duidelijke afspraken of in een veel losser verband. Ook benoemen ze hierin de kwaliteiten die ze meebrengen. “Dit werkt heel verhelderend. Ze leren accepteren dat iemand anders is dan zichzelf. Bovendien maken ze hun ambities duidelijk naar elkaar.” Van den Goorbergh ziet hierin ook een mogelijke oplossing voor meeliftgedrag. “Dit ontstaat vaak als iemand zich buitengesloten voelt. Bijvoorbeeld omdat die andere kwaliteiten of ambities heeft dan de rest van de groep, of omdat zijn kwaliteiten niet herkend worden door de groep. Door het hier aan het begin van de samenwerking over te hebben, schep je duidelijkheid en dat werkt preventief. Sinds we zo werken, hebben we veel minder last van meeliftgedrag.” Nog een instrument zijn de peer-assessments die de studenten minimaal twee keer per projectperiode houden. Dit zijn momenten dat de studenten gestructureerd feedback geven en ontvangen op elkaars functioneren. Tot slot zijn er de trainingen in bijvoorbeeld feedback geven en ontvangen, conflicthantering, onderhandelen en presenteren.

Begeleiding

Maar de belangrijkste factor voor succes, vinden de studenten, is de begeleider. Na afloop van de inspiratiesessie in Almelo evalueren de studenten samen met hun begeleider en docent Hans

Jacobse de activiteit. De studenten hebben leerlingen in Almelo mindmaps en collages laten maken om ideeën te krijgen voor de inrichting van het terrein. Jacobse stelt vooral vragen: Hebben jullie nog feedback gekregen op de sessie? Stel, je projecteert dit op een avond met bewoners, wat neem je dan mee? Als je terugkijkt op de voorbereiding, wat zou je een volgende keer anders doen? Wat werkte beter, de mindmaps of de posters? Hoe gaan jullie nu verder? Samen met de betrokkenen is er naar aanleiding van de inspiratiesessies een keuze gemaakt voor een eerste activiteit. Er komt een constructie met diverse vogelhuisjes in de tuin. De volgende keer dat de studenten in Almelo zijn, gaat de eerste schop de grond in. Het is belangrijk dat je het schop-in-de-grond-moment weer goed voorbereidt, adviseert Jacobse. Maak een draaiboek, wat verwacht je van de anderen? En, er is een grote stap tussen de inspiratiesessie en de eerste schop de grond in, hoe communiceer je dat naar de leerlingen?

Zonder Jacobse was het project niet zo goed verlopen, vinden de studenten. “Hij is opbouwend,” vindt Doetje, “hij blijft vertrouwen in ons hebben, ook als het wat minder gaat.” Voor de inspiratiesessie zag de groep het even niet meer zitten, “maar na een gesprek met Hans was het weer helemaal oké.” ■

Links en downloads bij dit artikel vindt u op www.groenonderwijs.nl > editie 1

De studenten hebben een poster gemaakt waarmee ze hun activiteiten in Almelo bekendheid willen geven